

ROSENHAGEN STEINERBARNEHAGE
Harald Skjolds veg 42
5236 RÅDAL

Vår referanse: 2018/41616-15
Saksbehandler: Elnaz Golshany
Dato: 6. februar 2020
Deres ref.:

Vedtak om helseverngodkjenning

Miljørettet helsevern ved Helsevernenheten fører tilsyn med barnehager og har godkjenningsmyndighet etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Alle barnehager skal ha en godkjenning etter forskriften.

Rosenhagen Steinerbarnehage har ikke tidligere vært godkjent og søkte om godkjenning etter forskriften 3. juni 2019 i etterkant av at barnehagen ble innkalt til tilsyn.

Miljørettet helsevern ved Helsevernenheten fatter følgende vedtak:

Rosenhagen Steinerbarnehage godkjennes etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 6 med følgende forutsetninger:

- **Det kan maksimalt være 52 barn, dersom alle er over 3 år (begrenses av innendørs leke- og oppholdsareal).**
- **Antall barn under 3 år skal ikke overstige 20 (begrenses av 2 stelleplasser).**
- **Barnehagen har 207,7 m² innendørs leke- og oppholdsareal. Antall barn skal tilpasses arealnormene 4 m² per barn over 3 år og 5,3 m² per barn under 3 år.**
- **Fingarderobene skal ha tilfredsstillende hygieniske forhold. Dersom kravet ikke overholdes, kan totalt leke- og oppholdsareal reduseres ved at fingarderobenes areal trekkes ifra.**

Det er styrers ansvar å påse at aldersfordelingen i barnehagen er i tråd med de anbefalte arealnormene, og at antallet barn ikke overskrider kapasiteten på stelleplasser, toalett og garderobe.

Saksopplysninger

Dokumentunderlag

Vi viser til stedlig tilsyn 20. november 2018, søknad om helseverngodkjenning mottatt 3. juni 2019, vår midlertidige tilbakemelding 21. november 2018, vår tilsynsrapport med forhåndsvarsel om pålegg om retting sendt 20. august 2019 og barnehagens tilbakemelding på at avvikene har blitt lukket mottatt 11. september 2019 og 3. januar 2020. Vi mottok ingen merknader eller innsigelser til vårt forhåndsvarsel om vedtak innen den fastsatte fristen. Forhåndsvarsel om helseverngodkjenning ble sendt 10. januar 2020. Vi mottok ingen tilbakemelding på dette forhåndsvarselet.

Beskrivelse av søknaden

Søknaden gjelder godkjenning av Rosenhagen Steinerbarnehage etter forskriften. Barnehagen har ikke tidligere vært helseverngodkjent. Det søkes om inntil 12 barn under 3 år og 32 barn over 3 år.

Beskrivelse av barnehagen

Adresse: Harald Skjolds veg 42 gnr: 40 bnr. 1725
Eier av virksomheten: Stiftelsen Rosenhagen Steinerbarnehage
Eier av bygg/eiendom: Stiftelsen Rosenhagen Steinerbarnehage
Daglig leder av virksomheten: Helene Charlotte Flint

Rosenhagen Steinerbarnehage holder til nederst i Skjoldbukta ved Nordåsvannet. Bygget er tilbaketrasket fra trafikkert vei, noe som gjør at barna er godt skjermet mot støy. Lekeplassen ute ligger rundt hele bygget. Barnehagens uteområde byr på mange gode og varierte aktivitetsmuligheter for barna.

Barnehagen har tre avdelinger fordelt over to etasjer. Småbarnsavdelingen Rosenknoppene hadde på tidspunktet tilsynet ble gjennomført, 9 barn fra 1 til 3 år. Storavdelingene Klatrerose og Villrose hadde henholdsvis 14 og 16 barn mellom 3 og 6 år. Det var totalt 39 barn da tilsynet ble gjennomført i 2018.

Barnehagen oppgir at de har/er:

- mekanisk ventilasjonssystem (relativt ny styringsenhet)
- tilkoblet offentlig vann- og avløpssystem
- 6 toaletter benyttes av barn hvor ett av disse er HC-toalett
- 2 stelleplasser hvor en har hev/senk-funksjon
- delvis universelt utformet. Ved behov, må barnehagen tilrettelegges ytterligere for funksjonshemmede barn.

Barnehagens netto innendørs og utendørs leke- og oppholdsarealer er oppgitt å være henholdsvis 207,7 m² og rundt 3000 m².

Arealnormene er som følger:

- innendørs leke- og oppholdsareal: 4 m² for barn over 3 år og 5,3 m² for barn under 3 år
- utendørs leke- og oppholdsareal: minst 24 m² per barn eller minimum 6 ganger inneareal

Barnehagens inne- og utendørs leke- og oppholdsarealer er i henhold til normene.

Det er styrers ansvar å på at aldersfordelingen i barnehagen er i tråd med de anbefalte arealnormene og at antallet barn ikke overskrider kapasiteten på stellerom, toalett og garderobe

Internkontrollsystem

Barnehager skal ha internkontrollsystem som sikrer at kravene i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler etterleves. Internkontrollsystemet skal være oversiktlig og kjent for personalet. Internkontrollsystemet skal revideres jevnlig.

Barnehagens internkontrollsystem ble gjennomgått på tilsynet. Styrer kunne vise frem de fleste av de etterspurte rutine og dokumentasjonene som ble etterspurt ved tilsynet.

Vurdering

Barnehagen ligger tilbaketrukket og skjermet for trafikk nederst i Skjoldbukta ved Nordåsvannet. Et internkontrollsystem er utarbeidet for å ivareta forskriftens krav og barnas trivsel i hverdagen.

Retningsgivende normer for netto innendørs leke- og oppholdsareal for barn over 3 år er 4 m² per barn og 5,3 m² for barn under 3 år. Godkjent leke- og oppholdsareal tilsvarer en maksimal kapasitet på 52 barn dersom alle er over 3 år.

Det skal beregnes ett toalett per 10 barn og en stelleplass per 10 barn under 3 år. Det skal være mulig å nå vaskepunkt ved stelleplass, uten å måtte forlate barnet på stellebordet. Barna skal ha tilfredsstillende mulighet til aktivitet og hvile. Barnehagen har i dag 6 toalett og 2 stelleplasser. Maksimalt antall barn under 3 år er 20 og begrenses av antall stelleplasser (i tillegg til arealnormen som må overholdes).

Etter en helhetsvurdering av barnehagens oppfyllelse av krav i forskriften settes kapasiteten til 52 barn dersom alle er over 3 år.

Fingarderobene skal ha tilfredsstillende hygieniske forhold. Dersom kravet ikke overholdes, kan leke- og oppholdsarealet reduseres ved at fingarderobenes areal trekkes ifra. Dette vil igjen føre til endret helseverngodkjenning hvor kapasiteten på antall barn reduseres tilsvarende for å overholde arealnormen.

Vi gjør oppmerksom på at utvidelse eller endring av barnehagens drift, normalt krever at det søkes om ny godkjenning etter forskriften.

Med hilsen
Helsevernenheten

Viviann Sandvik – avdelingsleder, avd. Miljørettet helsevern
Elnaz Golshany – overingeniør, avd. Miljørettet helsevern

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:
Informasjons- og forvaltningsrettigheter

Kopi til:
FTA Avdeling barnehagemyndighet

Informasjon og forvaltningsrettigheter

Regelverk som gjelder for saken

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) §§ 11, 16, 18 og 19

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (Offentleglova) §§ 1-3 og 13 - 15

Miljø og helse i barnehagen - Helsedirektoratets veileder IS-2072 til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Bergen kommunes delegeringsvedtak som gir leder for Miljørettet helsevern fullmakt til å fatte vedtak etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Dere har rett til veiledning

Parter i saken kan kontakte oss dersom det er behov for veiledning i saken, informasjon om gjeldende lover, forskrifter og vanlig praksis, fremgangsmåte ved klage eller annen informasjon for å ivareta sine interesser. Parter i saken er de som blir berørt av vår beslutning, jmfør forvaltningsloven § 2 e. Vi har veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11.

Innsyn og partsinnsyn

Det er rett til innsyn i sakens dokumenter i henhold til forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Informasjon om klagerett

Dere har rett til å klage på vedtaket i henhold til forvaltningsloven kapittel VI, Om klage og omgjøring. Klagen skal skrives til Fylkesmannen i Hordaland, men sendes til Etat for helsetjenester, Solheimsviken 9, 5058 Bergen. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes, som beskrevet i forvaltningsloven § 32. Klagen bør begrunnes. Fristen for å klage er 3 uker fra dette brevets mottaksdato.

Klager kan også forelegges Sivilombudsmannen.

Grønt telefonnummer: 800 800 39

Nettadresse: www.sivilombudsmannen.no

Vår kontaktinformasjon

Ikke send personlige eller sensitive opplysninger per epost.

Adresse: Etat for helsetjenester, Solheimsgaten 9, 5058 Bergen.

Epostadresse: mhv@bergen.kommune.no

Telefonnummer: 55 56 52 00.

STIFTELSEN STEINERSKOLEN PÅ SKJOLD
Harald Skjolds veg 32

5236 RÅDAL

Vår referanse: 2019/62766-24
Saksbehandler: Tone Constance Martinessen
Dato: 19. oktober 2021
Deres ref.:

Vedtak om Helseverngodkjenning - Steinerskolen på Skjold

Miljørettet helsevern godkjenner skoler etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (forskriften). Alle skoler skal ha en godkjenning etter forskriftens § 6. Dette brevet beskriver vår vurdering av skolen og eventuelle begrensninger vi vil sette i godkjenningen.

Steinerskolen på Skjold har fått et modulbygg etter en brann, og søkte om godkjenning etter forskriften 22. oktober 2020.

Miljørettet helsevern fatter følgende vedtak:

Steinerskolen på Skjold godkjennes for en normalkapasitet på 220 elever. Dette betyr at skolen i utgangspunktet regnes som full ved dette antallet.

Vi har lagt følgende vurderinger til grunn:

- Fordelingen av elever skal være slik at arealnormen på 2 – 2,5 m² etterleves. I tillegg kommer areal for lærer på 6 m². Det er rektors ansvar å påse at elevantallet i klassene er i tråd med arealnormene. I alle undervisningsrom skal det ikke være flere personer enn at arealet per person er minimum 2 m².

Frist for å komme med eventuelle merknader til vedtaket er 1. november 2021.

Bakgrunn

Vi viser til vår planuttalelse i forbindelse med nytt modulbygg 9. august 2019 og påfølgende befaring og tilsyn av modulbygg og eksisterende bygg 17. september 2019. Til stede ved tilsynet var daglig leder Teresa Halvorsen, driftsmedlem Bjørnar Lothe Flemmen, tidligere daglig leder Ørjan Risan, vaktmester Jørn Kristiansen, samt overingeniørene Ragnhild Jarlsby og Ingvild Lindborg fra Miljørettet helsevern.

Tilsynet resulterte i 7 avvik og 3 merknader som er rettet opp og søknad om ny helseverngodkjenning mottatt 22. oktober 2020.

Vi har 10. august 2021 mottatt melding om at modulbygget blir stående inntil 3 år til. Modulbygget ble oppført i 2019 etter brann og skulle i utgangspunktet stå i 2 år. Vi har ingen innvendinger til dette.

Vi mottok en merknad på vårt forhåndsvarsel 01. september 2021 om en presisering av elevtall. Vi har tatt merknaden til etterretning og satt elevtall etter skolens ønske.

Søknad

Skolen består av totalt 5 bygg: Hovedbygg (5. til 10. trinn), paviljong (2. til 4. trinn), hus i hagen (helsepedagogisk avdeling 5. trinn), modulbygg (1. trinn) samt gymnastikkbygg. Ifølge helseverngodkjenningen fra 2002 er netto oppholdsareal oppgitt til 1000 m² og utearealet til 8000 m². Skolen har et variert uteområde som er naturlig inndelt i ulike soner. Uteområdet består både av natur og opparbeidet lekeområde med ulike lekeapparater, fotballbinge m.m.

Skolen har 18 elever per trinn. Det er én klasse på hvert trinn, i tillegg 25 elever på spesialpedagogisk enhet. Dette gir et elevtall på 205 elever.

Informasjon om skolen

Adresse	Harald Skjolds Veg 32. Grunnskole gnr. 40, bnr. 1344 og Gymsal gnr. 40, bnr. 24.
Eier av skolen	Stiftelsen Steinerskolen på Skjold
Eier av bygg/eiendom	Stiftelsen Steinerskolen på Skjold
Helseverngodkjenning	2002, antall elever 220, evt. krav til organisering.
Type skole	Privat barne- og ungdomsskole med elever fra 1 til 10 trinn.
Antall elever	Arealutnyttelse. 4,8 m ² per elev
Undervisningsareal (klasse/baserom med tilhørende grupperom)	Skolen består av flere bygg med klasserom, grupperom, kjøkken og garderober. 564,5 m ² .
Spesialisert undervisningsareal	402,3 m ² . Gymnastikksal, sløyd m.m.
Toalett	19 toaletter tilgjengelig for elevene, hvorav 4 er handicaptoalett og 6 er i grov sone.
Uteområde	Skolen har et variert uteområde som er naturlig inndelt i ulike soner. Uteområdet består både av natur og opparbeidet lekeområde med ulike lekeapparater, fotballbinge m.m. 8108,2 m ²
Ventilasjon	Balansert ventilasjon
Tilgjengelighet	Alle byggene har rampe tilrettelegging.

Skolens internkontrollsystem

Steinerskolen på Skjold sitt internkontrollsystem ble gjennomgått ved tilsynet 17. september 2019. Skolen ser ut til å ha jobbet mye med å få på plass et velfungerende internkontrollsystem. Det er likevel viktig at skolen fortsetter arbeidet og reviderer det jevnlig slik at det er tilpasset skolens behov.

Vurdering

Skolen har søkt om 220 elever på skolen, hvis elevantallet går over dette vil vi ha beskjed og vil da gjøre en vurdering av antall elever i forhold til arealbruk.

Vi legger følgende til grunn:

- Alle elever bør få undervisning i rom i rimelig nærhet til eget trinn sin base.
- Spesialrom bør ikke tas varig i bruk som ordinære undervisningsrom siden tilbudet til elevene da forringes.

Skolen må søke om ny helseverngodkjenning ved endringer ved drift eller bygningsmasse.

Etter en helhetlig vurdering av skolen vil den godkjennes med en normalkapasitet på 220 elever.

Vedlegg

Informasjon og forvaltningsrettigheter

Med hilsen
Helsevernenheten

Tore-André Gram-Knutsen - Leder, Helsevernenheten
Tone Constance Martinessen - Overingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Informasjon og forvaltningsrettigheter

Regelverk som gjelder for saken

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) §§ 11, 16, 18 og 19

Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (Offentleglova) §§ 1-3 og 13 - 15

Miljø og helse i skolen - Helsedirektoratets veileder IS-2073 til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Bergen kommunes delegeringsvedtak som gir leder for Miljørettet helsevern fullmakt til å fatte vedtak etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.

Dere har rett til veiledning

Parter i saken kan kontakte oss dersom det er behov for veiledning i saken, informasjon om gjeldende lover, forskrifter og vanlig praksis, fremgangsmåte ved klage eller annen informasjon for å ivareta sine interesser. Parter i saken er de som blir berørt av vår beslutning, jmfør forvaltningsloven § 2 e. Vi har veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11.

Innsyn og partsinnsyn

Det er rett til innsyn i sakens dokumenter i henhold til forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Informasjon om klagerett

Dere har rett til å klage på vedtaket i henhold til forvaltningsloven kapittel VI, Om klage og omgjøring. Klagen skal skrives til Fylkesmannen i Hordaland, men sendes til Etat for helsetjenester, Solheimsviken 9, 5058 Bergen. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes, som beskrevet i forvaltningsloven § 32. Klagen bør begrunnes. Fristen for å klage er 3 uker fra dette brevets mottaksdato.

Klager kan også forelegges Sivilombudsmannen.

Grønt telefonnummer: 800 800 39

Nettadresse: www.sivilombudsmannen.no

Vår kontaktinformasjon

Ikke send personlige eller sensitive opplysninger per epost.

Adresse: Etat for helsetjenester, Solheimsgaten 9, 5058 Bergen.

Epostadresse: mhv@bergen.kommune.no

Telefonnummer: 55 56 52 00.

STEINERSKOLEN PÅ SKJOLD VIDERE
GÅENDE HELSEPEDAGOGISK AVD.
HARALD SKJOLDVEI 32

5236 RÅDAL

ARKIV

00579 / 12

NTB-03-1642
700828

27.03.2012

VEDTAK - ENDRET HELSEVERNGODKJENNING AV STEINERSKOLEN PÅ SKJOLD VIDEREGÅENDE HELSEPEDAGOGISK AVDELING I HARALD SKJOLDVEI 50 ETTER FORSKRIFT OM MILJØRETTET HELSEVERN I BARNEHAGER OG SKOLER MV.

Vi viser til søknad om helseverngodkjenning den 31.01.08 for Steinerskolen på Skjold videregående trinn, våre merknader av 22.04.08, Deres tilbakemelding datert 16.05.08, vårt brev av 17.07.08 vedrørende oppfølging av tiltak, vårt varsel om vedtak om endret helseverngodkjenning av 19.03.12 samt all tidligere korrespondanse i saken.

Ny befaring ble gjennomført 25.01.12. Tilstede var Willy Winther og Arne Johan Garnes fra Steinerskolen samt Randi Hetland og Elisabeth Samset fra Etat for helsetjenester, Miljørettet helsevern.

Søknad

Steinerskolen på Skjold er et alternativt videregående skoletilbud for ungdom med behov for et tilrettelagt tilbud i klasser med redusert elevtall.

Skolen består av tre bygninger på ett plan. Den største bygningen har mekanisk verksted, snekkeri, kunstverksted, festsal, kantine og garderober og toalett for elevene. I tilknytning til den store bygningen ligger et mindre bygg med studio, øvingsrom, filmrom, garderobe og toalett. Adskilt fra disse to bygningene ligger en bygning med støperom, garderobe og lager.

Det søkes om godkjenning for maksimalt 50 elever etter *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* Virksomheten er tilkoblet offentlig vann og avløp.

Skolen er tilrettelagt for bevegelseshemmede. Det er ingen klasserom tilrettelagt for syns- og hørselshemmede. Funksjonshemmedes behov skal ivaretas og skolen må tilpasses når disse elevene får plass.

INTERNKONTROLL

Skolen må kunne dokumentere at det arbeides systematisk for å sikre at skolens drift planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med kravene i Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, jf § 4 om internkontroll.

Det er daglig leder ved skolen sitt ansvar å påse at elevtallet i skolens rom er i samsvar med arealnormen på minimum 2 –2,5 m² per elev.

INTERNKONTROLL

Skolen må kunne dokumentere at det arbeides systematisk for å sikre at skolens drift planlegges, utføres og vedlikeholdes i samsvar med kravene i Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, jf § 4 om internkontroll.

Vi vektlegger særlig følgende forhold:

Ulykkesforebyggende arbeid

Skolen skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges. Det er derfor viktig at det utarbeides rutiner for kartlegging/overvåking av forholdene ved skolen. Kartlegginger bør resultere i en handlingsplan for oppfølging av eventuelle ulykkesforebyggende tiltak, og som viser hvilke rutiner og utstyr skolen har for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner. jf § 14.

Etat for helsetjenester har mottatt ulykkesforebyggende plan 19.05.08.

Inneklima

Skolen skal ha et tilfredsstillende inneklima, herunder luftkvalitet og radonnivå (< 100 Bq/m³). Radon må måles og dersom nivået er over 100 Bq/m³ må det gjøres tiltak. Dokumentasjon på at eventuelle tiltak er utført skal sendes Helsevernetaten innen 3 måneder etter at resultatet av målingene er mottatt.

Temperaturregulering og ventilasjon skal være tilpasset bruksområde og årstidsvariasjonene, jf § 19. Røyking er ikke tillatt i virksomhetens lokaler, jf § 18.

Etat for helsetjenester har mottatt inneklimaplan 19.05.08.

Rengjøring og vedlikehold

Det må utarbeides retningslinjer som viser at det blir gjennomført forsvarlig renhold etter hygienisk tilfredsstillende metoder. Hovedrengjøring skal gjennomføres årlig, og uteområdet som asfalt, betonggulv og lignende rengjøres /spyles etter behov. Som ledd i internkontrollen skal skolen ha en renholdsplan som beskriver daglig, periodisk og årlig renhold. jf § 13.

Etat for helsetjenester har mottatt renholdsplan 19.05.08.

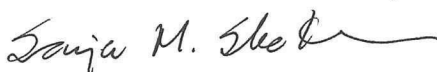
Vedtak:

Med delegert myndighet og med hjemmel i *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* § 6 gis Steinerskolen på Skjold videregående trinn endret helseverngodkjenning for 50 elever. Elevgrupperingen / klassestørrelsen må tilpasses slik at elevene får et tilfredsstillende inneklima og arealnormen på minimum 2- 2,5 m² må etterleves.

Dokumentasjon på at radonnivået er i samsvar med regelverket må sendes Etat for helsetjenester innen 31.12.12.

Vedtaket kan påklages til Fylkesmannen i henhold til Forvaltningsloven kap. 6 og Lov om folkehelsearbeid § 19. En eventuell klage bør være begrunnet og sendes via Etat for helsetjenester, Bontelabo 8, 5003 Bergen. Fristen til å klage er satt til 3 uker fra dette brevets mottaksdato.

Etat for helsetjenester

Sonja M. Skotheim
Avdelingsleder, Miljørettet helsevern

Elisabeth Samset
Overingeniør

Kopi til:

FYLKESMANNEN I HORDALAND, UTDANNINGSAVDELINGA, POSTBOKS 7310, 5020 BERGEN
ETAT FOR BYGGESAK OG PRIVATE PLANER, POSTBOKS 7700, 5020 BERGEN